

2 CORÍÍTIO

Hállúvúeháámí Coríítori íjcyáme éllevu Páávoru cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo Páávoru o íjcyáábekée oke Píívyéébe picyóó Jetsocríjtodítýú íjcyáné uwááboju úwááboobéré o péhíjcyaki. Aane íñe ícyooca muhsti íhyaami mécaatúnú ménahbe Timotéoma elle Coríítori ámuha meíjcyáné cahcújtso múnáa éllevu. Téhdure pámeere Acááyá iíñújjiri íjcyáné cahcújtso múnáa wáabyuta téhaámi. ² Ahdícyane óví Píívyéébe ílli Jetsocríjtoma ámúhake píaabó íbúwajíí ámuha meíjcyaki.

Páávoru ícúbáhrámeíñe

³ Áánéllii metsu Máavyéjuube Jetsocríjtój Caani Píívyéébeke medúúrúvaki. Muurá meke íídaatsólléne íjcyaaabe pájyuvaré meke bóhíitsohíjcyáhi. ⁴ Muurá meícúbáhrámeíñetu meke íbóhíjtsóne píaábohíjcyaaabe téhdure tsíjtyeke mepíáábo muhdú meke dibye píaabódu. ⁵ Ehdu Críjtoéjté meíjcyame dibyéé ícúbáhrámeíhijcyádújuco meícúbáhrámeíhijcyáne. Áámeke dííbyej téeveri Píívyéébe meke ímíjyuuvu ácuhijcyáhi. ⁶ Muurá muhsti meícúbáhrámeíyómútsikye ímíjyuuvu ácuhijcyaaabe téhdure ámúhake muhsti meúwáábóneri mebóhíjtsómé tehdííváné ícúbáhraméí ámuha maáábúcúne mepájtyeteki. ⁷ Muurá muhsti méwajácú ámuha ímí Píívyéébeke meúráávyehíjcyáné panévare ámúhake pájtyeróné pañe. Muhsti

meícúbáhrámeidyú ámuha meícúbáhrámeíñéllii téhdure ámúhake bóhíítsohíjyaabe múhtsikye ibóhíítsohíjcyádu.

⁸ Ámuúha táñahbému, ó imíllé ámúhake o úúballéné muhtsí Áátsiá iñújiri meícúbáhrámeíne. Ávyetáa muhtsi meícúbáhrameí múha áábúcuityuróne. Tsáhájucóo muhtsi meíjtsúcunútú mepájtyetéíne. ⁹ Ídátsohrée muhtsi éhne múúne ditye dsíjívétsoímýé íjcyadu. Ehdúu múhtsima pajtyéné Píívyéébedívú muhtsi mecátsípááve panévaturé íhtsútuube íjyaabe dsíjívérómeke bóhíítsoóbedívu. ¹⁰ Aabée ihdyu múhtsikye pájtyetétsó téijyu muhtsi medsíjívéíyónetu. Áánéllii dííbyedívú muhtsi mecátsípáávehíjcyá éhniíñevu íjcyárónéhjitu dibye múhtsikye ipájtyetétsoki. ¹¹ Aane óvíi ámuha píáábó métáúmeí dibye éhniíñevu múhtsikye píaabóné tsijtye íajtyúmíne dííbyeke ityéhdújtsoki.

Coríntó cóómivúí Páávoró péétune

¹² Muurá muhtsi méwaajácú ímí tehdujúco muhtsi meíjcyane míamúnááj píine ímichi ámúhama. Píívyéébere múhtsikye píáábóneri ímí muhtsi meícyahíjcyáhi. Tsá múhtsiye tehdu meíjcyatúne. Ááneri mítyane muhtsi méímíjyúúhíí. ¹³ Aane íne ámúhake muhtsi mecáátúnuhíjcyáné tsá túhú íhjúvatúne. Cáhawáá óvíi ámuha méwaajácú téhaamíjé meéévénema. ¹⁴ Muurá ámuha méwaajácú Máavyéjuube Jetsocríjtó tsáácooca ámuha múhtsidi meímíjyúúveíñé ténejcúvúu ámúhake muhtsi mewáajácútsónéllíihye. Áhdure ámuha méwaajácú ámúhadi muhtsi meímíjyúúveíñé múhtsí uwáábóo ámuha melléébónéllíihye.

¹⁵⁻¹⁶ Aanée ámuhadívú ímí o íjtsúcunúnéllii tujkénú ó imíllérá Matsedóóniá iinújivu o péébe ámuhakye o ááhíveténe. Aabée téhullétú o óómiibye ó imíllérá tsiíne ámuhadítú o pájtyene Jodéá iinújivu o péébeke ámuha oke mepíááboki. Áronáacáa tsá tehdu tene néetune. ¹⁷ ¿A téenetúu ámuha méijtsúcunú pánehjídú o pítyácámeíhijcyáne? ¿A ámuha méijtsúcunú cahcújtso múnaa íjcyatúme pánehjídú imyéenuityúné íhgyúvahíjcyádú o íhgyúvahíjcyáne? ¹⁸ Tsáhaá, muurá Píivyéébe múhtsikye waajácú tehdu muhtsi menéetune. Áanéllii muurá muhtsi menéhdújucu meméenune. ¹⁹ Muurá Críjto Píivyéébé Hajchi íjcyaaabe tsá múijyú íjtsaméí cápáyóóvéityuróne. Muurá muhdú inéhdújucu díbye méenune. Áábedítúyú íjcyané uwááboju íne muha méúwáábohíjcyá oo Páávoroo, Tsibáánoo, Timotéoo, éhdume. ²⁰ Áábej tééveri muurá páneere Píivyéébe mééma meenu muhdúhjáa inéhdújucu. Áanéllii dífbyeke medúúrúváne météhdútsohíjcyáhi. ²¹ Téhdure dífbyere Críjtoj tééveri díbye meke ímíbjachómé méijcyá dífbyeéjté íhtsutúme. ²² Aabe meke íhtsíímedi idíllómé pañévú íapííchó pícyóóneri ímiáané méwaajácú meke inéhíjcyanéví díbye ájcuíne.

²³ Aabe waajácú ínélliihyéikyé elle Coríitori ámuha méijcyámeke o ááhívetétúne. Ímiáánée ó imíllérá ámuhakye o ááhíveténe. Áronáacáa tsáhái o péétu ámuhakye uhbádúré o túkévéjtsotéiyónélliihye. Áánéliihyée tsáhái ámuhakye o ááhívetétú ámuhakye o kímóvéjtsóiyónélliihye. ²⁴ Áronáa tsá ámuhakye o táúh-báityuró íne mecáhcújtsónejcúvu. Muurá tsúúca ámuha ténejcu méwaajácújucóóhií.

2

¹ Apáañéré ó imíllé ámuhákye o tsápíjtsóneri o píaabóné ámuha meímíjyuúki. ² Muuráhjáa diityédíjyuco ámuhádi o ímíjyúúvéiyómeke o kímóvéjtsoca ¿múhdí ó ímíjyúúvéiyáhi? ³ Áánélliihyée muurá ámuhá éllevu íhde o cáátúnúháámí pañe ámuhákye ó úwaabó ámuha meímíbáávye ellévú o péecooca oke ámuha meímíjyúúvétsóiyótsihvu íllure oke mekímóvéjtsótuki. Muurá ó waajácú oke ámuha meímíjyúúvétsoca tsaméhjjuco meímíjyúúvéiyóne. ⁴ Muuráhjáa tujkénú ámuhá éllevu o wáalloháámí ó caatúnú múhdurá ámuha meícyahíjcyané kímóhcó oke pájtyéneri táábere. Áronáacáa tsá ámuhákye o kímóvéjtsa o cáátúnutúne. Mítayanée ámuhákye o wájyúnéllii ámuhákye ó caatúnú ámuha meímíbáávyeki.

Ímityúné méénúmedi meídáátsovéne

⁵ Áanetu eene ímityúné imyéénúneri oke kímóvéjtsaobéubá awáá éhnííñevu ámuhákye kímóvejtsóhi. ¿Mityá tsá ámuhákye díbye kímóvéjtsotúnej? ⁶ Áábeke téhdunéjyuco ámuha tééné hallútú meúwaabóne. ⁷ Ílluréjyuco dífbyedi meídáátsovéne máábajjívé teene. Ááne mecánaajanú díbye íjtsaméí icyátoróovéne íímíbáávye ávyetá tútavááveréjyuco Píívyéébedítýú díbye imyéénútuki. ⁸ Áánéllii ámuhákye o néé ámuha tsiíñe ímí dífbyema menáhbévaki. ⁹ Ehdúu ámuha meíjcyane o wáájácúne éíjyu tééné uwáábó o cáátúnúháámí ámuhá éllevu ó wallóó ámuhákye o nééne ámuha mecáhcújtsóhajchíí o wáájácuki. ¹⁰ Muurá ímityúné méénúmedi ámuha meídáátsovéne teene maábajjívéné ímí ó íjtsúcunúhi. Áánéllii téhdure

táicyánéjcutu ámuha meídáátsóvémedi ó ídáátsóvehíjcyá Críjto mémeri. ¹¹ Ehdu mépiáábójcatsí Naavéné meke imújtátsótuki. Muurá tujkévebe meke imújtátsoki.

Tóroóá cóómiyi íjcyaae Páávoru múhdurá íjtsámeíñe

¹² Tóroóavúu muurá o úújetéébé tétsíi múnáake Críj-todítyú íjcyané uwááboju o úwááboca mítyame cáhcújt-sóiyá Píívyéébé piááboríye. ¹³ Áronáacáa técoomíyí mé-nahbe Tííto íjcyatúné múhduúvúrá o íjtsúcunúnéllii o péé diityédítyú Matsedóóniá iññújivu dífbye néhcovu.

Críjtoma íhtsutúmé mejicyane

¹⁴ Áronáa ihdyu Píívyéébeke ó téhdútsohíjcyá Críjtoj tééveri panévaré metáhjahíjcyané hallúvu. Muurá mejtééveri íuwááboju pahúllevávú tsújaúcu híjcyaae éhne múúne pácúúcu j cúvá pahúllevávú tsújaavédu. ¹⁵ Ahdu Críjtoj tééveri meímíabáavyémeke Píívyéébe ímí íjtsúcunúmé dífbyé uwááboju métsújaúcu híjcyá pámehdívúré pájtyetéímyema wágóóóvéímyedívu. ¹⁶ Áané uwááboju muurá wágóóóveímyé íjtsúcunú éhne múúne meke dsíjívétsóiyóné mejíjtsúcunúdu. Áánetu pájtyetéímyedívú íñné imíjyaú teene bohíívú diityéké ájcune. Aanéhaca íñe ¿caatyé úwáábóiyá tééné uwááboju? ¹⁷ Muurá tsá teene muha meúwáábohíjcyatú tsaate méénuhíjcyádú muha medsíídsívakiye. Áhdure tsá tsíhdyuhjírre muha meúwáábohíjcyatúne. Muurá tene néhdújuco muha meúwáábohíjcyané Píívyéébéé múúhakyé níwáávéné wákimyéí Jetsocríjtó múúhakyé piáábónej tééveri dífbyeke muha meíícuvénéjuco.

3

Béhné pihtyájcoju

¹ ¿Aanéubá ámuha méijtsúcunú íllure muhtsi memityájkímyeí ehdu ámúhake menéhijcyáne? ¿Áhduréubá ámuha méijtsúcunú tsaate méénuhíjcyádú uwáábojtétsí muhtsi meíjcyáne waajácúháámivu ámúhake muhtsi meúújétsóíne? ¿Panéubá ámuha méijtsúcunú téeméháámí ámúhake muhtsi metáúmeííne? ² Áánerá ihdyu ámuháyé teene waajácúháámí tujkévéejte múhtsí uwááborí tsíhdyuréjuco ámuha mecápáyoovéme. Áámeke ámúhake pámeere íítténe waajácú ímiááne tehdújuco ámúhake muhtsi meúwaabóne. ³ Aame ámuha Críjtóo múúhaj téeveri cáátúnúné waajácúhaamídu. Áronáa ihdyu tsá ámuha mecáátúvatú caatúnújpácyori. Áhdure tsá ámuha mecáátúvatú éhnéhjáa néwáyuwáacutu cáátúvanédu. Muurá ihdyu íhtsútuube Píívyéébé Apííchóré ámuhá pañévú úcaavéné ámúhake ímíjpyetétsómeke tsijtye íítténetu waajácú dífbyeéjté ámuha meíjcyane, waajácuháámí cáátúvané íéévéne iwáájácúiyódu.

⁴ Ehdu íne ámúhake o néene ímiááne tsá álliu íjcyatúne. Muurá Píívyéébere Críjtoj téeveri múhtsikye píáábohíjcyánéllíi ó waajácú ímiááne tehdújuco o néhijcyáne. ⁵ Tsá múhtsí waajácúríyé muhtsi meúwáábohíjcyatúne. Píívyéébere ihdyu múhtsikye tükévéjtsóneri muhtsi meúwáábohíjcyáhi. ⁶ Áhdure dífbyere múhtsikye píáábohíjcyá íne muhdú meíjcyaiñé béhné pityájcoju muhtsi tsíjtyeke meúwááboki. Muurá dífbyé Apííchó mépañe íjcyáne j téeveriyé mepájtyetéhi. Tsá íhdéené taúhbaju meúraávyéneri mepájtyetétúne. Muurá teene meúraávyerómé íllure

mewágóóóvéiyáhi. Áanetu ihdyu Píívyéébé Apííchó meke ajcú medsjívújúcóóítyúne bóhíívu.

⁷ Muuráhjáa teene tujkénú Píívyéébe pícyóóné taúhbaju meke pájtyetésóítyuróné nówáyuwáácutu cáátuvané tamúnaa ijraéémudívú wajtsí dííbyé íhtsútuma Moitséeúvuj tééveri. Áané ámítsaráhcóhjáa dííbyeúvú húmíri íjcyánéllíi tsá imúnaa íítehíjcyatú dííbyeke. Aanéikyéhjáa chooco dííbyedítýú áábanúhi. ⁸⁻⁹ Ehdúhjáa muurá meke pájtyetésóítyuróné taúhbaju tujkénú Píívyéébe pícyoone ííné imíjyaú bóhówaavéhi. Aanéjǐ mityáubá awáá mepájtyetéíñé uwááboju dííbyé Apííchó mépañétú bóhówájtsóíñej. Áané pityájcoju íñe ícyooca mééma díbye méénune muurá meke ímíjpyetésóhi. ¹⁰⁻¹¹ Áánevu tujkénú díbye méénúne taúhbaju ímí néerone tsá úújetétúne. Áanetu íñe ícyooca mepájtyetéíñé pityájcojú díbye méénune awáá éhnííñevu meke píaabóné tsá mújyú níjkéváityúne.

¹² Aane muha mewáájácúnéllíi méúwáábohíjcyá íínerí núhnévetúme. ¹³ Tsá muha meméénuhíjcyatú éhnéhjáa Moitséeúvú dítye íájtyúmítu Píívyéébé ámítsaráhcó íhyúmíri íjcyane áábanútúné hajchótá wájyamubávú wátácámeíhíjcyádu. ¹⁴ Téíjyúhjáa íjcyané míamúnaa tsá wáájácúpityúne. Áhdure ícyooca íjcyané míamúnaa teene íhdééné pityájcoju éévújúcoorómé tsá wáájácútúne. Aame íjcyá éhne múúne tsane tsíeménevu maávohjácóné íjcyadu wáájácúmeítyúme. Muurá ihdyu apááñéré Críjtóo mééma méénune mecáhcújtsóneri méwaajácúiyáhi. ¹⁵ Aane ícyoocapí tsaate téenere Moitséeúvú cáátúnuhíjcyanéhjíré icyáhcújtsóne itsúcunúhíjcyá ípájtyetéíñe. Tsá dítye wáájácúpityú

Píivýéebée muhdú mepájtyetéiñe Jetsóoj téeveri méénune. ¹⁶⁻¹⁷ Árome muurá dííbye icyánejcúvurējuco pájtyémeke píááboobe Íapííchoj téeveri ditye iwáájacu muhdú ipájtyetéiñe. ¹⁸ Muurá Píivýéébeéjté meíjcyame tsúúca dííbye icyánejcú méwaajácúhi. Aame míicumídú menéémedítýú dííbye ímí bóhówaúcunúhijcyámé icyóhbodu méjcyaa Críjtodu Íapííchoj téeveri meke díbye ímíjpyetétsóme.

4

¹ Aane téénetu íjcyané uwááboju ímiáájú ñne muhtsi méúwáábohíjcyáhi. Áánetu tsá muhtsi meóóchévéítýuró mekéé íídaatsólléne Píivýéébe múhtsikye pícyóóné wákimyéítýu. ² Áánéllii muurá páneere núcójpítsó nénehji muhtsi meíhvéjtsóne dííbye uwááboju méúwáábohíjcyá muhdú tene néhdújuco. Tsá muhtsi tsíjijtóríyé meúwáábotúne. Aane Píivýéébe waajácú muhtsi maállityúne. Aane téhdure míamúnaa waajácúiyáhi. ³ Aane ñne meke pájtyetétsoíñe muhtsi meúwáábohíjcyané tsá bóhówáávetú wágóóóvéímyedívu. ⁴ Íjij caani Naavéné diityéké túhútsóhíjcyá ditye icyáhcújtsótu Píivýéébere íjcyabe Críjtodítýú íjcyané uwááboju. ⁵ Muurá tsá múhtsidítýú muhtsi meúwáábohíjcyatúne. Muhtsi méúwáábohíjcyá Jetsocríjtó Máavyéjuube íjcyáábedítýu. Áábeke muhtsi mewájýúnéllii méjcyá ámúhá ícúve múnáajtétsi. ⁶ Muuráhjáa Píivýéébe néhdújuco peete íjcyane. Áábere muurá ñne ícyooca mépañévu téénetu nééne íuwááboju pícyóó téénej téeveri dííbye ámítsaráhcó Jetsocríjtodítýú bóhówaúcunúné mewáájácuki.

Mecáhcujtsóné meke túkévejtsóhi

⁷ Aane muurá Píivýéébé ámítsaráhcó núpájkíhllóú menéérómé pañe tsúúca íjcyánetu ámuha méwaajácú dííbyé ihnáhooriyé muhtsi meúwáábohíjcyáne. Tsá múhtsí ihnáhoori muhtsi meúwáábohíjcyatúne.

⁸ Muurá múhtsikye tsíñehjí páhduváre dáríívéronévú tsá muhtsi metáhjátsámeityúne. Tsáijyu múhtsikye ihnáhó tene íjtsámeíchórónáa tsá muhtsi íñnerí maáábímeyéíhíjcyatúne.

⁹ Tsáijyu muurá múhtsikye ditye méénúrónáa tsá muhtsi meíhvétsohíjcyatú téené uwááboju. Ehdu múhtsidi ditye ícúbáhrárómútsikye Píivýéébe píáábohíjcyáhi. ¹⁰⁻¹¹ Muurá pájyuva kiávú muhtsi mepéhullévú múhtsikye dsíjívétsohíjcyarómé Jetsóokée imyéénudu. Ehdu muhtsi dsíjívetu mépátyetéhíjcyá dííbyeke muhtsi meíícúvéné wákimyéí meméénúné déjúcotu Jetsóó múhtsikye panévatúré téhmene iwáájácúmeíki. ¹² Ávyeta múu dsíjívénetu muhtsi meúwáábohíjcyá teene ámuha mecáhcújtsóne múijyú medsíjívéjúcóóityúne bóhí ámuha meújcuki.

¹³ Muurá Píivýéébé waajácúháámitu nééené: “O cáhcújtsónetu íñe ó ihjyúvahíjcyáhi.” Ahdu idyé muhtsi mecáhcújtsónéllii íñe ámúhake ménehíjcyá íñnerí núhnévétumútsí ímiáané panévatu Píivýéébe meke píaabóné muhtsi mewáájácúnélliiíhye. ¹⁴ Muurá muhtsi méwaajácú muhdúhjáa Ávyéjuube Jetsóoke íbóhítsódú medsíjívémeke íbóhítsóne díbye meke tsájtyeíñe íúniúvu. ¹⁵ Aane muhtsi mewáájácúnéllii méícúbáhrámeíhíjcyá ímí ámuha Píivýéébeke mecáhcújtso mítyame meíjcyame dííbyeke metéhdújtso díbye meke píáábohíjcyáné hallúvu.

¹⁶ Áanéllii tsá múijyú meíhtsunúityuró téené wákimyéí

meméénúnetu. Muurá ídátsó menéérome Píívyéébeke meúráávyénéjcutu íhtsutúmé meíjcyámeke téjcoojívádú meke píáábohíjcyaa. ¹⁷⁻¹⁸ Aane íñe ícyooa páhduvé nénéhjiri meícúbáhrámeíhíjcyaróné tsá múhajchótá íjcyáityúne. Áánetu ihdyu ténéhjiri meícúbáhrámeiyómé nihñévúré Píívyéébema meíjcyame tsá múijyú muhdú meíjcyáityúne. Áánéllii meere tsaimiyé meíjcyáiyóneri tsá meíjyácunúityuróne. Apááñeriyé meíjyácunúiyá múijyú níjkéváityúné Píívyéébé avyéjuvu meúújetéiyóneri.

5

¹ Muurá méwaajácú méjpi jahdu néjpiima múhajchótá meíjcyáityúne. Aane wágóóóvéne boone ihdyu Píívyéébe mééma tsíhdyuréjuco méénúnéj piima méíjcyaa níjkyéjiri múijyú muhdú íjcyáityúme. ² Ááneri íñe métsúúrameíhijcyá téénéj piivu mepájtyéiyóneri ídátsó meícúbáhrámeíhíjcyánetu mewáyéééveki. ³ Muurá téhulle tsá méjpiíma íjcyatúmé meíjcyáityúne. ⁴ Múhdutúiyó íñe ícyooa meíjcyáne j píiyé cápáyóvéne múijyú medsíjívécóóityúnéj piivu. Tsáháityuro ihdyu medsíjívécóoca múhajchótá méjpiíma íjcyatúmé meíjcyáityuróne. ⁵ Árónáa ihdyu Píívyéébere méénudújuco méjpiíhañe tsíhdyuréjuco cápáyóóveíñe. Aanée mewáajácú mépañévú pícyoobe Íapíicho.

⁶ Aane ehdu méúmiwa íjcyane tsúúca méwaajácúhi. Árónáa íñe ícyooa meíjcyánéj piimáyéi meíjcyané hajchótá tsáhái Ávyéjuube Jetsóó úníuri meíjcyatúne. ⁷ Aane ímiáané íñéhdújuco Píívyéébe mééma méénune muurá maájtyúmíturóné mécáhcujtsóhi. ⁸⁻⁹ Aame medsíjívétúné hajchótá métsúúrameíhijcyá muhdú dibye ímillédú meíjcyáiyóneri medsíjívécóoca tsaimiyé

díbyema mejcyaki. Áánéllii tsá meíllityeityú dsíjiveri. Aame ihdyu médsíjivéjúcóoiyá Ávyéjuube Jetsóomáyéjuco mejcyaki. ¹⁰ Muurá díbyedívú pámeere míamúnaa mépíhcyááveé dibye meke idillo muhdúhjáa medsíjívétúné hajchótá ííñújiri meícyahíjcyáne. Áijyu meke áhdóiibye muhdúhjáa meícyahíjcyáne. Ímiámée ícyahíjcyámé tééne áhdó ííne imíjyaú ijcyáhi. Áánetúu ímityúné méénuhíjcyámé tééne áhdó ícúbáhráméíhi.

Píívyéébema ímí mejcyane

¹¹ Áánéllii muhcsi Píívyéébeke maávyejuúllédú íjcyamútsí méimíllé tsijtye cáhcujtsóné díbyeke. Aane waajácuube ímiáané tehdu muhcsi meméénuhíjcyáne. Áhdure cáhawáá óvíi ámuha méwaajácúhi. ¹² Ehdu ámúhakyé muhcsi menéeneri tsá memítyájkímyeityúne. Íllure ámúhadívú muhcsi mébóhówátsohíjcyá múhtsidi ámuha meímíjyúúveki, teene ámuha mewáájácúne eene íííbúuri icyáhjútsóturóné míamúnaa ííítérokíyé íúwáábóneri mítyákímyeíhíjcyámedívú téhdure ámuha mebóhówájtsoki. ¹³ Ehdu íne ámúhakyé muhcsi menééne méíjtsúcunúdí muhcsi meméívatémútsí meíhjúvahíjcyáne. Ehdu muhcsi meúwáábónej tééveri éhnííñevu Píívyéébeke máávvyéjutsó ámúhakyé tene ipíááboki. ¹⁴⁻¹⁵ Muuráhjáa Críjto pámeekéré meke iwájyúne idsíjívétsihdyu bóhííne mewáájácúne díbyedívú méíhvéjtsámeí dibye meke ityúkévétso meímillédú mejcyájúcóótuki. Aame díbyeke mecáhcujtsómé medsíjivéjúcóoiyúne bóhííma mejcyame ímityúnehjívú dsíjívemédú mejcyáhi. ¹⁶ Aame tsá meíjyácunúityuró tsaate muhdú íjcyáneri eene cáhcujtsotúmé ténehjiré íítehíjcyádu. Ehdúikyée

Críjtoke o cáhcújtsótúné ihde táijtsaméi néébe dífbyeke ó itsúcunúhijcyá ihdícyaabédúre. Áronáa icyooca tsáhájucó tehdu o íjtsúcunújúcootúne. ¹⁷ Muurá íñe tsúuca dífbyeéjté meíjcyame íhdée múhdurá meícyahíjcyánetu tsíhdyuréjucó mecápááyóóvémedítýú ímiáájuréjucó bóhówaúcunúhijcyáne.

¹⁸ Ehdúu muurá Píívyéébere meke ímíbbáavyetsó Críjtoj tééveri tsaimíyé dífbyema meíjcyaki. Áamekéé meke níwááveebe tsíjtyeke meúwaabómé téhdure ímíbbáavyeki. ¹⁹ Muuráhjáa Críjtoj tééveri Píívyéébe méimítýú ímíbbajchó ímí dífbyema meíjcyaki. Aabée múhtsikye níwaavé tééné uwáábovu. ²⁰ Aamútsí íñe Críjto mémeri dífbyé uwáábójuma muhtsi méúllehíjcyá múhtsij tééveri ámuháma díbye ííhjúvaki. Aane dífbyere Críjto mémeri ámuhákye muhtsi menéé ámuha meímíbbáavyéne ímí Píívyéébema meíjcyaki. ²¹ Muuráhjáa Críjto ávyetá ímiáábé íjcyaaabe mújyú ímityúné méénútúróóbeke Píívyéébe ímityúúbedi dílló méimítýú déjúcotu dífbyeéjté meíjcyámeke ímiáámedítýéjucó idíllóki.

6

¹ Áánéllii íñe muhtsi dífbyé wákimyéi meméénuhíjcyamútsí ámuhákye menéé ámuha mebbáánuméityu dífbyé píááboju mééma íjcyane ámuha mewáájacújúcóóme.

² Muurá dífbyé waajácúháámitu nééneé:

Míamúnáakée o pájtyetétsóíñeri o íjyácunúnáa píáábó oke ámuha metáúmeíñéllii ámuhákye ó píaabóhi. Ehdu néénetu méwaajácú icyooca tsúuca mepájtyetéíñe mééma íjcyane.

³ Áánéllii muurá íñe muhtsi dífbyé wákimyéi meméénuhíjcyamútsí météhmémeíhijcyá múhdurá muhtsi medárrívémeíñeri tsíjtyeke metútávájtsótuki.

⁴ Muhtsi méimíllehíjcyá Píívyéébé ïcúve múnáajtétsi muhtsi meíjcyamútsí ímiáámútsíyé meíjcyane. Muurá muhtsi ïná néetumútsí máaabúcuhiíjcyá panévaríyé meícúbáhrámeíyonéhji. ⁵ Muurá tsáijyu muhtsi cuwáháñeri, ájyáháñeri, méícúbáhrámeíhijcyá ‘wayée’ néetune mewákímyeícyoóca. Áámútsikye tsáijyu múhtsikye ïcúbáhráne iwátsíhcyúmútsikye cuvéhoojánuhíjcyáme. ⁶⁻⁷ Áronéhjí muhtsi máaabúcuhiíjcyá Jetsocriíjtodítyú íjcyáné uwááboju muhtsi mewáájácúnej tééveri Píívyéébe ímillédú muhtsi meícyahíjcyánéllííhye. Aamútsí tsíjtyeke muhtsi mépiáábohíjcyá dííbyé Apííchó múhtsí pañe íjcyáne j tééveri. Ehdú muhtsi dííbyé wákímyeí meméénumútsí dííbyé íhnáhoori méícyahíjcyá tsaímíye. Áánéllíi tsáijyu tsaate múhtsí hallúvú ímityúné íhgyúvaróné tsá pánéévehíjcyatúne. ⁸ Áronáa ihdyu tsaate múhtsikye ímí íjtsúcunúne duurúvahíjcyáhi. Áánetu tsíjtye múhtsidi úuhívatémé nehíjcyá állíu múnáajtétsí muhtsi meíjcyane. ⁹ Ááne múhtsikye wáájácúromé tsá múhtsidi ícúvehíjcyatúne. Muurá tsáijyu ávyétá íhnáhó múhtsidi dítye ícúbáhráromútsí tsá muhtsi medsíjivehíjcyatúne. Ároné pañe muhtsi méícyahíjcyá ídátsó múhtsikye dítye dsíjívétsóllehíjcyáromútsí. ¹⁰ Ídátsó muhtsi meíjcyáromútsí mítyámeke mépiáábohíjcyá Píívyéébé avyéjúe jte dítye íjcyá íhtsutúne. Ááneri muhtsi méimíjyuhíjcyá íínéúbamá íjcyátúromútsí tsáijyu kímóhcó múhtsikye tene pájtyérónáaaca.

¹¹ Ámuúha Coríito múnáa múhtsí nahbému j, ámuéhakye muhtsi mewájyúne méúúballé muhdú muhtsi meíjcyane tóónútumútsí. ¹² Tsáháturo múhtsí icyánéjcutu

ímityúné ámúhadítýú muhtsi meíjtsámeityuró tsájyju múúne ámúhá icyánéjcutu múhdurá ámuha múhtsikye meíjtsúcunúronáaaca. ¹³ Áronáa ihdyu ámúhakye muhtsi mewájyúne méúwáábohíjcyá éhne múúne íítsíimeke cááni iwájyúne úwaabódú ámuha téhdure múhtsikye mewájyuki.

Píivyéébe jádú menéémeé

¹⁴ Aane tsá menáhbéváityuró cahcújtso múnaa íjcyátúmema tshdúré diityémá meíjtsaméí néétúnélííhye. Cáhawáá meíjtsúcunuj, tsá muurá pejco cóójíma tshdúré néétune. Ahdu íívane tsá tene ímityú ímíáájú meúraavyémé ímityúmema menáhbeváne. ¹⁵ ¿Aca Críjtoma Naavéné íjtsaméí tshdúre? Aanéhjíiva tsá tene ímityú Críjtoéjté íjcyame Naavéné icyánéjcyéjtemá náhbéváiyóne. ¹⁶ Áhdure ¿aca ímíiyóné ímíá Píivyéébeéjté meíjcyame dílbye jáhdú menééme menáhbevané níjcyotájté íbóhíma íjcyátúmeke dúúrúvahíjcyámema? Muurá íllu méhdityu neébe: Tahñéjté íjcyámé Píivyéébé o íjcyaaabe tsá kiá dityédítýú o íjcyatúne.

¹⁷⁻¹⁸ Téhdure tsiíne neébe:

Médowáávé ímityúné míamúnáadítýu. Ááne mémeenújúcohdí ímityúné ditye méénuhíjcyádú ímí ámúhakye o íjtsúcunú ámuha tahñéjtéj Caani o íjcyaaabe. Ehdu o néé Píivyéébe panévaturé íhtsútuube o íjcyaaabe.

7

¹ Ehdu íne Píivyéébe nehíjcyá meke íújcuíne, ámuúha táñahbémuuj. Áánéllíi ílluréjuco metsu meíhveté panévare ímityúné méjpiíyíi, meíjtsaméiyii,

meméenuhíjcyánéhjitu. Ááne metsu meíhvéjtsámeí dífbyedívu.

Corító cóómiyi íjcyame cahcújtso múnaa ímíjpyeténe

² Ahdícyane óvíjyuco múhtsima méimibáavyé tsaímíyé meíjcyaki. Muuráhjáa tsáháturo íínerí ámúhakyé muhtsi metútávájtstóúne. Áhdurée tsáháturo ámúhakyé muhtsi maállíñé hallúrí ámúhá tsíeméné meékéévetúne. ³ Tsá íñe ehdu ámúhakyé o néétu ímityúmé ámuha meíjcyánél-liíhye. Éíjyúu ámúhakyé o néhdu mítyane ámúhakyé o wájyúnéllii ó nehíjcyá ímí tsaméhjí meíjcyá múíjyú medsíjívétsilhvújyuco. ⁴ Aane ó waajácú ámuha tehdújyuco meíjcyane. Áánéllii mítyane ó imíjyúu ámúhadi pané-varíyé o ícúbáhrámeíyoobe téénevu o cátóróóvéneva.

⁵ Muuráhjáa Matsedóóniá iíñújivu muhtsi meúújetémútsí ávyétá íhnáhó meícúbáhrámeíñeri muhtsi mítyane méíllityéhi. ⁶ Áronáacáa Píívyéébe imyéenuhíjcyádú píáábónej péévé Tííto múhtsidívú 'bohíbóhiúvú' úújeténeri muhtsi méimíjyuuvéhi. ⁷ Áronáacáa tsá apááñéré dibye múhtsidívú úújeténeri muhtsi méimíjyúúvetúne. Ímichíi muhtsi méimíjyuuvé muhdú ámuha meíjcyane dibye múhtsikye úúbálléneri. Múhtsikyéé úúbálleebe ámuhává ímityú meícyahíjcyánetu tsúúca meíhvetémé meíjyácunúhíjcyané ámúhakyé muhtsi maááhívetéyóneri. Áhdurévá ámuha ímí o íjcyáíyóneri méíjyácunúhíjcyáhi. Ehdúu dibye múhtsikye úúbálléneri mítyane muhtsi méimíjyuuvéhi.

⁸ Áronáacáa tsánejcúvú ámúhadi ó ídáátsové éhnée tujkénú ámúha éllevu o wállóháámí pañe íhnáhó ámúhakyé o úwaabóné kímóhcó ámúhakyé pájtyéneri. Áronée óvíjyuco múhajchótáwuúrá ámúhakyé tene

kímóvejtsóné ámuha meímíjpyeteki. ⁹ Áánéllii ó imíjyúú téeneri. Áronáa tsá ámúhakyée kímóhcó tene pájtyéneri o imíjyúúné o néétune. Ó imíjyúú ámúhakyée kímóhcó tene pájtyétsihdyu ímí tsíhdyuréjuco ámuha meíjcyáneri. Aane ámuha maáábúcu híjcyáné ímí Píívyéébe ijtsúcunúhi. Aanée tsá téeneri ámúhake o tútávajtsotúne. Muuráhjáa íllure ámúhake téeneri ó píaabóhi. ¹⁰ Muurá tsáijyu dífbyere Píívyéébe meke íhvejtsó tsáné kímóóvé meke ipájtye téenetu meíllíjkívyéne ímityú meícyahíjcyáné meíhvéjtsóne dífbyé icyánejcúvuréjuco mepájtye mewágóóóvétuki. Áánéllii tsá múu kímóóve íjcyácooca íná íjtsámeityú dífbyedítu. Áanetu ihdyu cáhcújtsotúme ehdu nénehji diityéké pájtyéneri kímóóverómé wágóóóveéhi. ¹¹ Muuráhjáa Píívyéébe ímillédú ámúhake íhnáhó o úwaabóné kímóhcó ámúhake pájtyeróné ámuha máaabúcúhi. Aanée ímiáánéjuco múhdurá ámuha meícyahíjcyanéví ámúhake wáájácútsóné tsarí ámúhake pájtyeróneri ámuha meíllityéne méimíllera ámúhama teene o ímíbájchoténe. Áronáacáa ámuha tsamééréjuco eenée ímityúné méénúúbeke íhnáhó meúwáabóneri meímíbájchónéllii tsáhájucó ámúhá hallúrí tene íjcyatúne. ¹² Ehdúu ámúhake ó caatúnú Píívyéébedívú o bóhówajtso ímiááné ámuha múhtsikye mewájyune. Tsáháa apáámútsikyéré ímityúné dáríívéjcatsímútsikye tene ipíáábo o cáatúnutúne. ¹³ Aane muurá muhdúhjáa ámúhake muhtsi menéhdújuco ámuha meíjcyánetu muhtsi méwaaajácú ímiááné múhtsikye ámuha mewájyune.

Áaneri mítyane muhtsi méimíjyuuvéhi. Áhdurée Tííto ámuhávaa panévatúré dífbyeke meíícúvénéllii imíjyúwu

múhtsidívú wájtšineri éhnníñevu muhtsi méimíjyúúhií. ¹⁴ Áábekée muhdú ámuha meíjcyane o úúballéné ímí ijtsúcunúúbe. Tehdu tene íjcyátújítori mújyú o íhjuváváiyónejíivari. Muuráhjáa o néhdújuco ámuha dííbyeke meíícuvéné tehdújuco. ¹⁵ Áánéllii mítyane éhnníñevu ámúhake wájyuube ámuháváa dibye nénehji mecáhcujtšóne ímí dííbyeke meíícúvehíjcyánéllíihye. ¹⁶ Téhdure mítyane ó ímíjyuuvé ímí ámúhama menáhbévajcatsííne o wáájacúneri.

8

Píáábojcatsi

¹ Téhdure ó imíllé ámuha táñahbémuke o úúballéné muhdú Matsedóoniá iíñújiri íjcyané cahcújtso múnaa ícúbáhrámeímyeke Píívyéébe píáábohíjcyané diityedí ídáátsóvenema. ² Aame muurá tsaímíyé íjcyame mítyane píáábohíjcyá tsijtye ménahbémuke. ³ Aane ó waajácú ímiáané ditye píáábohíjcyané íjcyátúrónetu diityéké ipíaabóné ímíllénéllíihye. ⁴ Aamée múhtsikye néé téhdure Jerotsaréeri íjcyané cahcújtso múnáake ditye píáábóne dsíídsí muhtsi diityé élleву metsájtyekei. ⁵ Ávyetáa tsá muhtsi meíjtsúcunútú ditye tsíjtyeke píááboíñe. Áronáacáhjáa ihdyu muhtsi meúwaabóné illéébóne Píívyéébe ímíllédú ícyahíjcyámé dííbyedívuréjuco íhvéjtsámeíñema. ⁶ Ehdúu Matsedóoniá iíñújiri íjcyané cahcújtso múnaa méénune ímíwu muhtsi meíjtsúcunúne Tíítóke menéé ámúhadítú tsiíne dibye dsíídsike iújcuté íhdée imyéénudu. ⁷ Muurá ámuha tehdújuco meméénuhíjcyané íñe Píívyéébeke meúraávyenenéjcu. Aame ámuha ímí téjijtóríjyucu

meúwáábohíjcyámé múhtsikye méwajyúhi. Ahdícyane óví ámuha meméénuhíjcyadú dsíídsídi mepíáábójcatsíhi.

⁸ Áronáa ihdyu tsá ámúhakye o táúhbatúne. Íllure ámúhakye ó waajácutsó muhdú ménahbémú píáábócatsíhijcyané tehdu ámuha tsíjtyeke mepíáábónetu mewáájácu ímiááné ámuha díityéké mewájjune. ⁹ Muurá tsúúca ámuha méwaaájácu Máavyéjuubée Jetsocríjtó íhtsútuube íjcyároobe mewájjuri ihdícyaabedú ícúbáhrámeíñé téénej tééveri tsaímíyé dílbyema maávyéjuutéki.

¹⁰ Áanéllii ó imíllé ámúhakye o úwaabóné éhnííñevu ámuha meúráávyé dsíídsídi mepíáábócatsíhijcyané muhdúhjáa éhné pijcyábari ámuha metújkenúdu. Áronáa tsá múu ímíllétúróné pañe píáábotúne. Múu píaabó ímiááné ipíaabóné ímíllénema. ¹¹ Ahdícyane óví ámuha tsaímíyé mepíáábójcatsí muhdúhjáa tujkénú ámuha meméénudu.

¹²⁻¹³ Áronáa tsá ámúhakye o néétu ámuha mepíáábóne bóónétu ílluréjuco mepíhtóveki. Muurá Píívyéébe ímí íjtsúcunú múhduná meíjcyátsodúneri tsaatéké mepíaabóne. Tsá meke dibye éhnííñevu táumeítyúne.

¹⁴ Muurá ámuha mepíhtótúijyu tsíjtyeke mepíáábohíjcyá tsáijyu téhdure ámuha mepíhtónetu ditye ámúhakye ipíáábo tsahturé ímí ámuha meíjcyaki. ¹⁵ Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééneé: “Mítyane újcúmema áyánéwu újcúrómedívú tsahturé úújeténe.” Ehdu nééne Píívyéébé waajácúháámitu.

Tíítóke tsatésí náhbenúne

¹⁶⁻¹⁷ Muurá íñe ámúhadi o íjyácunúdúré Píívyéébe tükévéjtsóneri Tíító ámúhakye ipíáábóiyóneri íjyácunúhi.

Áánéllii muurá ávyeta imíllebe ámuha éllevu o wá-loóne. Aabe cáhawáá óví ámúhakye aahívetéhi. Áánéllii mítyane ó téhdujtsó Píívyéébeke.

¹⁸ Áábema ó wallóó tsijpi díbyeke náhbénúíbyeke díbyedítýú cahcújtso múnaa ímí dibye úwaabóné néhíjcyáábeke. ¹⁹⁻²⁰ Áábeke téhdure meménúmé mepíáábójcatsíñe dsíídsí Jerotsaréevu muhtsi metsájtyécooca dibye múhtsikye iñáhbénu tsáímíyé muha teene metsájtye míamúnaa íjtsúcunútu muhtsi menáníyóne. Aane ímí muha meúújetétsóneri Píívyéébeke muha maávyéjújtsoki. Áhdure diityéké muha mepíáábóiyóneri meíjyácunúhijcyáné téénetu ditye iwáájácuki. ²¹ Áánéllii muha méimíllé tsáímíyé teene metsájtyene ímí Píívyéébe múúhakye íjtsúcunúki. Áronáa tsá apáábyéré diibye ímí múúhakye íjtsúcunú ímí muha metsájtyéityúne. Téhdure muha méimíllé míamúnaa ímí múúhakye íjtsúcunúne.

²² Aane íñe Tíítómútsima ó wallóó ménahbe panévaré Píívyéébé icyánéjcu wákimyéi tsáímíyé méénuhíjcyáábeke. Aabe téhdure waajácú ímí ámuha meíjcyane. ²³ Aane tsáijyu múúne tsaate muubá Tííto íjcyane díllóhajchíi múu néé tápiááboobe dibye íjcyane. Áhdure tsíjtyétsikye ditye díllóhajchíi múu néé Criytoke ímí úráávyehíjcyámútsikye íllé cahcújtso múnaa wáalloóne. ²⁴ Ahdícyane óvíi ámuha diityéké mewájyúne méíicuvé ímí ámúhakye muhtsi meíjtsúcunúmedi idyé tsijtye cahcújtso múnaa ímíjyúúve teene iwáájácúnema.

9

Cahcújtso múnáá wáábyuta dsíídsi píhcyúmeíñe

¹ Áanetu dsíídsike mepíhcyúneri mepíáábócatsíhíjcyánéjcutu tsáhájucó ámuhákye iiná o néétyuróne. ² Áronáa ó waajácú ímiááné ámuha Acááyá iinújí cahcújtso múnáa meímíllehíjcyaróné mepíaabóné tsijtye cahcújtso múnáake éhne píjcyábatújuco. Áaneri mítyane o ímíjyúúvéne Matsedóóniá iinújí cahcújtso múnáake ó úúballéhi. Aane diityéké imíwu pájtyeme éhniínévu ímí píáábócatsíhijcyáhi. ³ Aane o néene íne icyooca ó wallóó ménahbémuke ditye ámuhákye iíneé apáhajchíí ámuha mepíhcyújúco dsiidsi bañúháñé ámuhadítýú diityéké o úúballéhíjcyátuki. ⁴ Tsáijyu múúne tsájiúbaréi ámuha meújcutúnáa ellévú o péébema muurá tsaate diitye Matsedóóniá iinújí múnáadítýú péhajchíí tsaméhjíjuco menúcójpíveíne téeneri. ⁵ Áané ihdétú ó imíllé ménahbémú Tíitomu ámuhákye ááhíveténé ámuhákye ditye píáábóneri ámuha meúújetétsójúco múhdúnerihjyáa ámuha diityéké mepíááboíne ménéhijcyáne. Ahdícyane óvíi ámuha meúújetétsó ímiááné ámuha mepíaabóné meímíllénema. Tsá idyé muha menéené iijyéveriyé ámuha meméénúityuróne.

⁶ Cáhawáá méijtsúcunuj, illu muurá tsaate néehíi: Áyánéwu bájtsome áyánéwu ujcúhi. Áanetu mítyane bájtsome mítyane ujcúhi. ⁷ Ahdícyane ihdyu óvíi tsáápiitsa mepíáábohíjcyá ímiááné mepíaabóné meímíllénema. Tsá meímíllétúné pañe mepíááboítyuróne. Áhdure tsá tsijtye meke néénélliihyéré mepíááboítyuróne. Muurá Píivýéébe ímí ijtsúcunú ímiááneturé meímílléne mepíáábómeke. ⁸ Aabe ihdyu íhstútuube íjcyaaabe óvíi meke panévaturé píaabó iiná méhdityu ipíhtótu téhdure

tsíjtyeke mepíááboki. ⁹ Muurá dííbye waajácúháámitu nééneé:

Ídáátsojtéké píáábómedítú tsá múijyú tene ábájíívemeítúúne.

¹⁰ Aane muurá íñe dííbyere panévaré bajtsóháñé píívyétsóne tájpi meícyahíjcyaaabe ámúhakye píááboó ámúhá wákimyéityu. ¹¹ Ehdu ámúhakye éhniíñevu panévatúré píáábóibye tsíjtyeke ámuha mepíáábohíjcyaki. Aane ámúhakye muha meúwaabódújuco ámuha ménahbémuke mepíáábónéllii téhdújtsoímyé dííbyeke.

¹² Tsá pevénéré diityéké ámuha mepíáábotú ditye pihtónetu. Muurá ámuha mepíáábóné hallúvú idyé téhdújtsoímyé Píívyéébeke. ¹³ Aane diityéké ámuha mepíáábóneri méwaajácutsó ímiáané Críjtodítúú íjcyané uwááboju ámuha mecáhcujsóne. Áánéllii Píívyéébeke íávvyéjújtsóne duurúvahíjcyáimyé pamévakeré ími ámuha mepíáábohíjcyánélliihye. ¹⁴ Aame ámúhakye iwájyúne ámúhá hallúvú píáábó táúméíí ámúhaj tééveri dibye diityéké píáábohíjcyánélliihye. ¹⁵ Ahdícyane metsu metéhdújtso Píívyéébeke ávyetáa méíjtsaméí píruúvé íjcyané píáábó Jetsocríjtoj tééveri dibye mééma méénúné hallúvu.

10

Páávoró míamúnáake túkévejtsóne

¹ Ehdu íñe ámúhakye ó úwáábohíjcyá ímíñeúvú Críjtóo meke íídaatsólléne úwáábohíjcyádu. Árónáa muurá ó waajácú óhdityu ámuha múhdurá meíhgyúvahíjcyáne. Muurévá ámuha ménehíjcyá ámúhama o íjcyácooca ñná ámúhakye o néétuube tsiélléturé waajácuháámí o cáátúné pañe núhnévétuube íhnáhó ámúhakye o

úwáábohíjcyáne. ² Aane ámuhákye o ááhhívetécooca tsá o ímíllétú ámuha óhdityu menéene cáhcújtsotúmé íjcyadu o íjcyane. Ehdu íhjuvámema íhnáhó téneri ó íhjuvaáhi. ³ Muurá ihdyu oo míamúnáajpi. Áronáa tsá ehdu nénehji tatsijparíyé o méénúityuróne. ⁴ Muurá Naavéné icyánéjcu ó táhjahíjcyá íhtsútuube Píívyéébé íhnáhooríye. ⁵ Muurá míamúnaa Píívyéébeke íéhdíiválléduré íívame imítyájkímyeíne óhdityu íhjuváronéhjí ó táhjahíjcyáhi. Áámeke ó úwáábohíjcyá Críjtoéjpi o íjcyané uwááboju ditye icyáhcújtsóne íímíbaávyeki. ⁶ Ahdícyane tsúúca dífbyeke ámuha mecáhcujsójúcóórómedítyú tsaate díbye ímíllédú íjcyátúmeke íhnáhó ó úwááboóhi.

⁷ Muurá ámuha méijtsúcunú átéréejpi o íjcyane. Áronáa táíjtsaméi tsá ámuha mewáájácútuéne. Muurá Críjtoéjpi o íjcyaaabe dífbye mémeri ó úwáábohíjcyá tsijtye dífbyeéjté méénuhíjcyádu. ⁸ Aabe mítyájkímyeítyuubéré dífbyeke meuráávyénéjcutu ámuhákye ó túkévétsohíjcyá ííneri núcójpívétuubére. Áneri tsá ámuhákye o tútávájtsotúne. ⁹ Ehdu ámuhákye waajácúháámí pañe o néene méijtsúcunúdí o méénúityúné o íhjuváne. ¹⁰ Muurá ó waajácú tsaate óhdityu néhijcyané atéréejpívá o íjcyaaabe ámuhádvú o úújetécooca íiná ámuhákye o nééítyuube waajácúháámíríyé ámuháma o íhjuvahíjcyáne. ¹¹ Áánéllii ámuhá éllevu o péécooca íhnáhó ámuhákye ó úwááboó muhdú waajácúháámí pañe o néhijcyádu. Áijyu botsíi waajacuímyé óhdityu íhjuvahíjcyáme.

¹² Áronáa tsá o némeítyú ímiáábé o íjcyane eene tsaate íhjuvahíjcyádu. Muurá pámé ehnííñevu ímiáámé íjcyane íjtsúcunúmeíyómé íllure bánúmeíhijcyáhi.

¹³ Áánéllii tsá múijyú tehdu o íjcyátúneri o mítyájkímyeítyuróne. Muuráhjáa ihdyu Píívyéébere oke néhdújuco íñe dífbyé ihjyu o úwáábohíjcyáne. Aabée elle Corítori ó úllejé dífbyere oke túkévéjtsóneri.

¹⁴ Aane ímichíi ámúhake Críjtodítýú íjcyáne uwááboju o úúbállétujkénúnéllii ámúhake ó nehíjcyá ámúhá túkevéjtsoobe o íjcyane. ¹⁵ Árónáa tsá o néétu apáábyéré ámúhá túkevéjtsoobe o íjcyane téhdure tsijtye ámúhake úwáábohíjcyámé íjcyánaáaca. Apááñéré ó imíllé ámuha ímíñeúvú mecáhcujsóné Píívyéébé uwááboju dibye néené hajchótá ámúhama o íjcyabe o úwaabóne. ¹⁶ Aabe bóónétu téhdure tsícyoomíji múnáakéréjuco o úwáábotéiñe pajtyété uwááboju. Árónáa ihdyu ó úwáábóteé tsáijyúubái tsaate úwáábohíjcyátútsíji múnáakéréjuco tsíjtyé wákímyéi o cáávácútuki.

¹⁷ Áané wákímyéiyi tsaate imítyájkímyeíñe ímillémé ihdyu óvíi dífbyekéré mítyátsohíjcyáhi. ¹⁸ Árónáa ihdyu tsaímíyé téené wákímyéi méénume tsá iye némeítyuró ímiáámé íjcyane. Muurá ihdyu Píívyéébere diityéké bóhówajtsó ími ditye íjcyane.

11

Múhdurá tsaate úwaabóne

¹ Ehdu íñe ámúhake o néene ihdyu óvíjyuco ehdícyaróné pañe mélleebúcunu. ² Muurá ávyeta ámúhadi ó íjyácunúhíjcyá muhdú Píívyéébe méhdi íjyácunúdu. Áábekée oke Críjto níwaavé ámúhake o túkévéjtso dibye ímillédú ámuha meíjcyá ehne múúne wájpíikyéi úújétúné badsíjcaja ájyu íjcyáiibye ímillédú íjcyadu. ³ Áánéllii ámúhadi mítyane ó íjyácunú Naavéné ámúhake Críjtodítýú mújtátsóiyóneri éhnehjáa Éébáke

íĩnımyéj tééveri imyéénudu. ⁴ Muurá Jetsocrıjtodıtyú ıjcyáné uwááboju ámuáhakye o úwáábóné únıtu tsıhdyuréjuco ámuáhakye tsaate úwááboróné ímı ámuha mélleebúcunúhıjcyáhi. Áhdure ámuha méımıllehıjcyá melléébúcunúné Naavéné apııchotu ámuáhakye dıtye úwaabóné tsúuca Pııvyéébé Apııchó ámuhá pañe ıjcyaróme. ⁵ Muurá tsá táehnııñevu dıtye ıjcyatú eene ímı dıtye úwaabóné ámuha méjıtsúcunúróme. ⁶ Ihdyúhde ímıááné tsá eene dıtye imıwu ‘cáto’ néetune úwaabódú o úwáábóturóne. Árónáa muurá ámuha méwaajácú ímıáánéjuco ıjcyane ámuáhakye o úwáábohıjcyáné panévare ámuháma o méénuhıjcyánetu.

⁷ ¿Mıtyá ámuháa méjıtsúcunú átéréejpi o ıjcyánéllıı ámuáhakye áhdótsótuube pajtyéteju o úwáábónerı ímıtyúné o mééunune? ⁸ Muuráhjáa ihdyu tsıjtye cahcújtso múnaa oke pıáábóne tájpi o ıjcyaaabe ámuáhakye ó úwáábohıjcyá áhdótsótuúbe. ⁹ Aanée óhdivu óúúvérónáa tsá ámuáhakye íınerı o pátsarıjcyotúne. Tehdu muucá íınerı o pátsarıjcyóıñejııvari. Áróóbekée Matsedóónıá ııñújıtu tsááné nahbémú tsiıne oke pıaabóhi. ¹⁰ Ehdu ıñe ímıáájú Crıjtodıtyú ıjcyáné uwááboju tápañe ıjcyaaabe muhdú o ıcyahıjcyáné ó úúbálee Acááyá ııñújı múnaake. ¹¹ ¿Aanéhaca ıñe ámuáhakye o wájyútúne ıjcyaaabe ehdu ámuáhakye ó nehıjcyáhi? Muurá Pııvyéébe waajácú mıtyane ámuáhakye o wájyune.

¹² Aabe o méénuhıjcyádú éhnııñevu ó úwááboó áhdótsótuubére. Áánetu eene o úwaabódú úwaabóné nehıjcyarómé tsá pevénéré úwáábóıtyuróne. ¹³ Muurá álıı múnaa ıjcyame Pııvyéébé uwáábojtédı idıllómeıñe pánehıjıdú méénuhıjcyá ímıáámé Crıjtó wákımyéı múnaa méénuhıjcyádu. ¹⁴ Aane ehdu nénehıjı tsá pıhtotúne.

Muurá dífbyere Naavéné ímiá uwáábóóbedi idíllómeíñe méhdivu bóhówáávehíjcyáhi. ¹⁵ Áanéllii muurá dífbyé ïícúve múnaa ímiá uwáábojte méénuhíjcyádú méénuhíjcyáhi. Árone ídátso diityémá nijkévaáhi.

Páávoró ícúbáhrámeíñe

¹⁶ Áánetu tsiíñe ámúhake o nées ámuha óhdityu menéetu mééídyu o íhjuvahiíjcyáne. Ehdu ámuha óhdityu meíjtsámeíyóné pañe ihdyu óvíjyuco ámúhama o íhjuvahiíjcyáne eene tsijtye múhdurá íuwáábóróneri mítyákímyeíhijcyádú téhdure o mítyájkímyeiki. ¹⁷ Áronáa tsáháturo tene ímityú Píívyéébeéjpi o íjcyabe o mítyájkímyeíñe. Áronáa íñe muhdú ó mítyájkímyeí mééídyu o íhjuváné pañe. ¹⁸ Íñéturo mityá íjienéré imyéenúróneri tsaate mítyákímyeíhijcyáhi. Aanéjji muhdú tsá o mítyájkímyeíityú awáá Píívyéébe wákímyeí o méénuúbe. ¹⁹ Áánetu idyéjuva ámuha panévare mewáájacúme ¿íveekí máállítsámeíhijcyá iwáájacutúnéré íhjuvahiíjcyámedívu? ²⁰ Ditye muurá ámúhadi páhduvare ícúbáhraróné ámuha máaabúcuhiíjcyáhi. Muurá ámúhake íúníu múnaádú íjtsúcunúmeke ityáúhbáne ámúhá tsíeméné ihñeriyéjuco ditye díllóhíjcyáne. Ááne ámúhake méénuhíjcyámé íavyejuúllétúnema. ²¹ Áhdúwu muucá o méénutúné muhdú núcójpítsó ó íjtsúcunúhi. Óubá ó íhtsúhi. Ároobe ihdyu téhdure mééídyu o íhjuváné pañe ó mítyájkímyeí eene múhdurá imyéenúróneri ditye mítyákímyeíhijcyádu. ²² Muurá mítyákímyeíhijcyámé heberéómú Píívyéébeéjté Aavarááuvúj tsíiménémúhaabe íjcyáneri. Áronáa muurá téhdure oo diityé múnáajpi. ²³ Áhdure

mítýákímyeíhijcyámé Críjtó ïcúve múnaa íjcyáneri. Muurá téhdure dífbyé ïcúve múnáajpi o íjcyaaabe diityé ehniíñevu téené déjúcotu ó ícúbáhrámeíhijcyáhi. Muurá oke iwátsíhcyurónee, icyúvéhoojánurónee, dáriívehijcyáme. Ánéhjitú píváijyúvájucó o pájtyeténé dsijívetu. ²⁴ Muuráhjáa oke 39-neva wátsihcyúmé tamúnaa íjcyarómé imyéénuhíjcyádújucó. Aane tsáhojtsíijyúvájucó tehdu oke ditye méénune. ²⁵ Áhdure pápihchúúijyúvájucó oke ditye úméhéiyi wápáajcóné. Áánetu tsáijyúréi néwayúúnevu oke aamúme. Áhdurée pápihchúúijyúvájucó cúújúwami óóma páamááveebe tsáijyu nújpácýó pañe ó íjcyá tsájcoójñi, tsápejcoo, íjcyane. ²⁶ Ehdúu úlleebéré o péhíjcyáábeke patyéhijcyáné pahúllevávú nújpácýój píñévu, cómiñévu, múubará íjcyátútsihvu, íjcyane. Aabe tsáijyu ápíchó nééróméhíj píñe ó ícyahíjcyá naní múnaa, tsíjtye múnaa, tamúnaa, íjcyáméj píñe. Téhdure ó ícyahíjcyá cahcújtso múnaa íjcyáturómé ménahbémudi díllómeímyéhíj píñe. ²⁷ Ehdúu nénéhjiri o ícúbáhrámeíbye ídátsó o májchóiyónéhjiri, o ádíoyónéhjiri, ó ícyahíjcyáhi. Áhdurée tsáijyu cúwátuube tsuucóri ó ícúbáhrámeí o wájyamúúvátuúbe.

²⁸ Aabée tsánejcúvú muhdíívané tsíjtye cahcújtso múnaa íjcyáneri o íjtsámeíñé oke múhduúvúrá patyéhijcyáhi. ²⁹ Muurá tsaate ímityúné íjcyáneri ó ídáátsóvehíjcyáhi. Áhdure ditye ténejcúvú mútátsójcatsíneri o ídáátsóvéronáa tsátsii tsári oke patyéhijcyáne. ³⁰ Aabe muurá o mítýájkímyeíñé o ímílleca ó mítýájkímyeíiyá ídátsó o nééróóbej tééveri Píívyéébe bóhówájtsómeíñeri. ³¹ Muurá Máavyéjuube Jetsocríjtó

Caanikyé múijyú níjkéváityúné medúúrúvahíjcyaaabe waajácú ímiáánéjuco o néhijcyáne. ³² Muuráhjáa tsáijyu Damájcori o íjcyácooca ávyéjuube Aréétá tsíjpiikye pícyoobe téhmetsó tsaatéké técoomí llehówaanévú okévaa ditye iékééveki. ³³ Áronáacáa técoomí mijcótú cáámetu páheju néénetu oke tsaate úvérújtsiyi niityétsó áachívújuco. Ehdúu téijyu ó pállojcohi.

12

Píívyéébe Páávoróké úújetsóne

¹ Aane tsá íínetú oke tene píáábóityuró o mítyájkímyeíñe. Áronáa ámúhakeye ó úúbálléé ñnáhjáa nééiyóné Píívyéébe oke úújetsóné naavédú nééné pañe. ²⁻³ Muuráhjáa ihdyu oke tsajtyéébé páñétúéhullévú níjkyejívú dííbyeéjpi o íjcyáábeke. Aane muurá tsúúca tétsihdyu 14 pijcyábájuco pájtyene. Áronáa ihdyu tsá o wáájácútú páneeréé tájpiíma o péhajchííjyu, íhyyáa mityá apááñéré táííbuu pééhií. Tsá o wáájácútúne. Apáábyéré ihdyu Píívyéébe waajácúhi. Áronáacáa ihdyu ímiááné ó úllejéhi. ⁴ Aabée muurá téhulle tsaimiyéjuco meíjcyáítsihyi o íjcyaaabe ó lleebúcunúhijcyá tsaate íhyyuvané tsáijyúubaré melléébohíjcyátúnéhjiri. Áánetúu oke bóijcyúmé muucá o úúbállétuki. ⁵ Ááneri o mítyájkímyeíiyóné muurá tsá o ímíletúne. Apááñeriyé ihdyu ó mítyájkímyeíiyá íñe ídátso o néeróóbej tééveri Píívyéébe bóhówájtsómeíñeri. ⁶ Áronáa tsá pevénéré o mítyájkímyeíityuróne. Ó mítyájkímyeíiyá ímiáánéjuco o méénuhíjcyáneri. Áronáa tsá o ímíletú oore o bóhówájtsómeíñe. Óvíi ihdyu o úwaabóné illéébónetu míamúnaa waajácú muhdú o ícyahíjcyáne. ⁷ Muuráhjáa tééneri o mítyájkímyeíiyóné íhdétú Píívyéébere

íhvéjtsoobe Naavéné oke tútávajtsoobe ó ícúbáhrámeí éhne múúne metójááveneri meícúbáhrámeídyu. ⁸ Áánélliihyée Píívyéébeke 3-ijyúvá ó táúmeíyá dibye oke íbóhíítsóroki. ⁹ Áronáacáa oke neébe: “Óví uke o píáábóneri ú aabúcúhi. Muurá ehdu ídátso íjcyámej tééveri ó bóhówájtsooméí íhtsútuube o íjcyane.” Ehdúu oke dibye néénéllii íñe ídátso o néeroobe ó imíjyuhíjcyá tajtyéeveri dibye míamúnáake íhnháhoovu iúújétsoki. ¹⁰ Aabe íñe ícyooca panévaríyé o ícúbáhrámeíyoobe ó imíjyúúhií. Muurá Críjtokeri o cáhcújtsóné hallútú óhdi míamúnaa ícúbáhráabeke nehníwu úhbaíjcyáhi. Aabe panévatúre ó píhtóhi. Ehdu panévari o ícúbáhrámeíñeri o íhtsunúroobe Críjtodívú ó cátsípáávehíjcyá o íhtsútúúveki.

Coríntó cahcújtso múnáadi Páávoru íjyacunúne

¹¹ Ároobée ihdyu ímíááné mééídyu o íhgyúváné pañe ó mítyájkímyeíhi. Ámuháa oke mítyájtsoótumé tsíjtyéhjikeré maávyéjútsohíjcyánéllii oore ó bóhówájtsooméíhi. Árome ámuha maávyéjútsooromé íñe oke ámuha meéhdíivállehíjcyáábé ehnííñevu tsá íjcyatúne. ¹² Muuráhjáa ámuháj píñe uwáábori o íjcyaaabe panévaríyé o ícúbáhrámeíyonéhjí ó aabúcuíjcyáhi. Áíjyúu páhduváré nénehjí méénuráítyúronéhjí o méénúneri ó bóhówájtsooméí ímíááné Píívyéébe uwááboobe o íjcyane. ¹³ Ároobée tsá ámuhakye tsíeméné o táúmeíñeri o íjyévéjtsotú tsíjtyekée o méénudu. Aanéubá ámuha méíjtsúcunú ámuhakye o éhdíiválléne íñá o táúmeítyúne. Árone ihdyu óvíjyacóone.

¹⁴ Aabe ícyooca tsiíñe ó íjcyátsíiivye tsúúca pápíhchúúijyúvájucóo ámuhakye o ááhívetéki. Aabe tsá íñeri

ámúhake o íjyévjtsóityúne. Tehdu ámúhake dsídsike néhcotéébé o pééíñejíivari. Íllure ihdyu ámúhake o píáábo ó peé éhne múúne tééne tájpi ítsiime ijcyaiñe cáánimutsi méénudu. Tsá muurá ítsiime wákímyeítyuró cáánimutsi tééne tájpi ijcyaiñe. ¹⁵ Aane ihdyu óvíi o ícúbáhrámeiyóné pañe ámúhake ó píaabó ímityúne pañevú ámuha memújtátuki. Mityane muurá ámúhake ó wajyú íhya ihdyu oke ámuha mewájyútúrónáaaca.

¹⁶ Muurá ó waajácú tsaate ámuha óhdityu menéhijcyané íllurévá o állíñe íínerí ámúhake o íjyévjtsotúné o néhijcyároobe ííne hallúvúrá o dsídsivahijcyáne. ¹⁷ ¿Acáa íllure ámúhake o állíñe ó wallóó tsaatéké ámuha éllevu? ¹⁸ ¿Mityá téijyúu ámúhake álliibye Tíitoó? Áanerá tshdúré muhtsi díbyema méijyácunúhijcyá ámúhake mepíáábóiyóneri. Áánéliihyée díbyeke o néé tsijpi ménáhbema dityétsí ámúhake íááhívetéki.

¹⁹ Ámuháubá méijtsúcunú ámuha oke mewájyukiyé ehdu ámúhake o néhijcyáne. Muurá Píivyéébe waajácú Cripto mémeri ámúhake muha mepíáábo ehdu ámúhake o néhijcyáne. Aane muurá ámúhake táñahbémuke éhniíñevu ó píááboó díbyeke ámuha ímí meúráávyeki. ²⁰ Muurá tsá ímí oke tene pájtyéítyuró ámúhake o ááhívetéébé múhdurá ámuha méijcyánáa o úújeténe. Áhdure tsá ámúhake ímí tene pátyéítyuró tééne hallútú ámúhake o nééneé. Áánélii ó ijyácunúhijcyá ámuha meúhbájcatsítyúróneri, ámuha menómíutáávajcatsítyúróneri. Áhdure ó ijyácunúhijcyá iye tsaate ímí íjcyáiyóneri tsúúrameítyúróneri, ámuha maáliúúnújcatsítyúróneri, ámuha memityájkímyeítyúróneri. Tehdu ámuha medáríívécatsíñe níjcaúvú

ámuha mewáchájánújcatsíyónéllii ihdyu ámuhádi ó iyyácunúhijcyáhi. ²¹ Aane tsáijyu múúne ténehji ámuha meíhvejtsótúnáa ámuhákye o ááhívetéhajchíi muurá Píívyéébé úmiwávú kímóhcó oke tene pájtyéneri ó núcójpíveéhi. Muurá ámuha ímíñejíí ihdícyáméhjima medómácócatsíhijcyáné tsá meíhvejtsópityúne. Áhdure tsíñehji panévaré ímityúné ámuha méméénuhijcyáhi.

13

Páávoró pítyajcóné

¹ Muurá pápíhchúúijyúvájuco ámuhákye o ááhívetéíñe. Áijyu eene ímityú ícyahijcyámé hallúvú míityétsúba, pápíhchúúimeváuba, úúbálléhajchíi tehjújúcooi teéne. ² Muuráhjáa éijyu ámuhákye o ááhívéjeebe tsúúca íhnáhó ámuhákye ó úwaabó pámeere ímityúné méénuhijcyámeke. Aane íñe tsiíñe píéhduré tsíhyullétú ámuhákye ó úwaabóhi. Aabe ícyooca ámuhákye o ááhívetéébé tsaate páhdure néémedi tsáhájuco o íícúvéityúne. ³ Áijyu ámuha méwaajácuú muhdú tajtyééveri Críjto íhjúvahíjcyáné ámuha mewáájácúíyóneri meíjyácunúhijcyáne. Díbye tajtyééveri nééne álliu íjcyátúnéllii ímílleebe muhdú dííbye íhtsútú íjcyane ámuha mewáájacúne. ⁴ Dííbyekée ímiááné páwachékevu dsíjívetsómé átérééjpidi idíllónema. Áróobekée Píívyéébe íhnáhoori bóhíitsoobe ijcyá ícyooca íhtsútuubéréjuco. Aane dííbyekée pájtyedu íívane tsáijyu ó ícúbáhrámeíhijcyáhi. Áronáa dííbyedívú o cátsípáávehíjcyánéllii oke píáábohíjcyaaabe téhdure ámuhákye o píááboki.

⁵ Aane cáhawáá ihdyu ámuháyé ímíñeúvú méjtsaméij. ¿A ímiááné tsúúca ímí ámuha mecáhcujsó Píívyéébeke? ¿A ámuha méwaajácurá Jetsocríjtó pajyuvaré ámuháma íjcyane? ¿Mityá íllure ámuha maállíñe ménehíjcyá dííbyeéjté ámuha meíjcyanej? ⁶ Áronáa íhya mityá ícyooca tsúúca ámuha méwaajácú ímiááné dííbyeéjpi o íjcyane eene állíu múnáájpidi oke ámuha medíllhíjcyáme. ⁷ Muurá Píívyéébeke piáábó ó táumeíhijcyá ámuhá hallúvú ímityúné ámuha meíjcyátuki. Aane tsá teene o méénuhíjcyatú míamúnaa ímí oke íjtsúcunúki. Muurá oke ditye múhdurá íjtsúcunúroobe ó imíllehíjcyá ámuha ímiááméré meíjcyane. ⁸ Aabe tsá mújyú állíuri o íhjuvátúne. Ímiááneríyé ó ihjuváhi. ⁹ Áánéllii íllure ó imíjyuhíjcyá oke ditye éhdiiválléroóbe. Ehdu oke ditye íjtsúcunúroobe ámuhákye ó piáábohíjcyá ímí ámuha Píívyéébeke mecáhcújtsoki. Ámuhá hallúvú piáábó ó táumeíhijcyá ímí dííbyeke ámuha mecáhcújtsoki. ¹⁰ Ehdu íñe ó caatúnú ámuha meímíbáávye ámuhákye o ááhívetécooca íhnáho ámuhákye o úwáábótuki. Píívyéébee muurá íhnáhoovu oke ajcú dííbyeke meúraávyénéjcutu ámuhákye o piááboki. Tsáháa téénevu oke díbye ajcutú ámuhákye o tútávájtsoki.

¹¹ Aane óvíi ámuha táñahbémú ímí meíjcyame métsúurámeí Píívyéébema ámuha tsaímíyé meíjcyáíyóneri. Aane óvíi dííbyeréjuco ámuhákye iwájyudu íjcyaaabe piáabóné tsaímíyé ámuha meíjcyaki.

¹² Áánéllii ámuhákye o néé ámuha ímiááméré meíjcyáne medúúrúvájcatsíki. ¹³ Téhdure pámeere ílle íjcyame ménahbémú ámuhákye duurúváhi.

Ahdícyane ihdyu óvíi Píívyéébe pámeekéré iwájyudu íjcyaaabe Jetsocríjtoj tééveri Íapííchó mépañévu ipícyóóneri

2 Coríthio 13:13

32

2 Coríthio 13:13

meke tehméhi. Áyu tehdújuco.

Píivyéébé ihjyu: jetsocríjyodítýú cáátúnuháámi
New Testament in Bora (PE:boa:Bora)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bora

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Boara [boa], Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Bora

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 27 Jul 2022 from source files dated 25 Jun 2022

6f878dbd-e896-5e27-b788-1442926dfc48